

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2007 vp

Hallituksen esitys pohjoismaisen avioliittokonvention muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sanotun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 30 päivänä toukokuuta 2007 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen pohjoismaisen avioliittokonvention muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sanotun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 13/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Markku Helin, oikeusministeriö
- asianajaja Anna Pellosniemi, Suomen Asianajaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin kesken Tukholmassa 26 päivänä tammikuuta 2006 tehdyn sopimuksen niin sanotun pohjoismaisen avioliittokonvention muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta hyväksyy sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevan lain.

Uudet sopimusmääräykset koskevat avio-puolisoiden varallisuussuhteisiin sovellettavaa lakia silloin, kun puoliset ovat ja avioliittoon mennessään olivat jonkin sopimusvaltion kansalaisia. Puolisolle annettaisiin mahdollisuus tietyissä rajoissa sopia varallisuussuhteisiinsa so-

vellettavasta laista. Jos puoliset eivät ole tehneet tällaista sopimusta, sovellettaisiin, kuten nykyäänkin, sen sopimusvaltion lakia, johon he avioliittoon mennessään asettuivat asumaan. Sovellettava laki vaihtuisi tällöin kummankin puolison asetuttua asumaan toiseen sopimusvaltioon. Nykyisestä poiketen sovellettava laki ei kuitenkaan yleensä vaihtuisi välittömästi, vaan vasta kun puoliset ovat asuneet toisessa sopimusvaltiossa vähintään kaksi vuotta.

Sopimusmääräysten voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kansainvälisen vuorovaikutuksen lisääntymisellä on vaikutusta myös perhesuhteisiin. Entistä yleisempiä ovat tilanteet, joissa puolisoilla on eri kansalaisuus tai joissa he muuttavat valtiosta toiseen joko pysyvästi tai tilapäisesti, esimerkiksi työkomennuksen vuoksi. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että puolisoiden on tällaisissa tilanteissa mahdollisimman helppoa ennakoida, millainen on heidän oikeudellinen asemansa avioliiton purkautuessa. Heillä tulisi myös olla mahdollisuus vaikuttaa siihen esimerkiksi tekemällä sopimus siitä, minkä valtion lakia heidän varallisuussuhteisiinsa sovelletaan.¹

Vuonna 1931 tehdystä pohjoismaisesta avioliittokonventiossa on määräyksiä mm. puolisoiden varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista. Määräykset ovat jääneet ajastaan jälkeen, minkä vuoksi on neuvoteltu hallituksen esityksessä tarjottu sopimus niiden muuttamisesta.

Ensimmäinen keskeinen muutos avioliittokonventioon on se, että puolisoiden muuttaessa Pohjoismaasta toiseen heidän varallisuussuhteisiinsa sovellettava laki ei pääsääntöisesti enää muutu välittömästi, vaan vasta kahden vuoden kuluttua muutosta. Näin vähennetään sitä vaaraa, että sovellettavan lain muuttuminen tulee puolisoille yllätyksenä.

Toinen keskeinen muutos on se, että puoliset saavat tietyissä rajoissa mahdollisuuden sopia varallisuussuhteisiinsa sovellettavasta laista.

¹ Ks. vastaavasti avioeroon sovellettavan lain valinnan osalta LaVL 19/2006 vp.

Näin vähennetään lainvalintasäännöksiin väistämättä liittyvää kaavamaisuutta ja annetaan puolisoille mahdollisuus valita sen valtion laki, jonka he katsovat itselleen sopivaksi. Tekemällä lainvalintasopimuksen puoliset voivat saada varmuuden siitä, ettei heidän varallisuussuhteisiinsa sovellettava laki muutu esimerkiksi sen seurauksena, että he muuttavat Suomesta toiseen Pohjoismaahan yli kahden vuoden ajaksi.

Hyväksymällä avioliittokonvention muuttamista koskeva sopimus voidaan siis sekä edistää puolisoiden mahdollisuuksia ennakoida oikeudellinen asemansa että lisätä heidän valinnanvapauttaan. Näin ollen valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä Tukholmassa 26 päivänä tammikuuta 2006 tehdyn sopimuksen Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamisesta ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Heidi Hautala /vihr
vpj. Anna-Maja Henriksson /r
jäs. Esko Ahonen /kesk
Oiva Kaltiokumpu /kesk
Ilkka Kantola /sd
Krista Kiuru /sd
Sanna Lauslahti /kok

Outi Mäkelä /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Markku Pakkanen /kesk
Lyly Rajala /kok
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Tero Rönni /sd
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuomo Antila.